

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

A tihucai tragédia

Tipikus zsidó tragédia. Évekkel ezelőtt az ardeali városok zsidósága úgy érezte, hogy mégsem lehet tétlenül nézni, amint a szegények lakta zsidó uccákban a sápadt gyermekek a tüdővésznek és egyéb népbetegségeknek áldozatai lesznek. A polgári zsidó középosztály lelkiismeretfurdalást érzett, hogy míg az ő gyermekei vidáman hancuroznak strandokon, a hegyek között vagy a tengerparton, addig a szegény zsidó gyermekek betegesen ténfergjenek a bacillusos városi uccákon. És ebből a lelkiismeretfurdalásból, meg az Arvagondozó lelkességéből, (illetőleg az azt vezetőik gyermekszere-téből!) kialakult a „tihucai nyaraltatás” fogalma.

A bístrica-környéki kéklő magas hegyek évek óta zsidó gyermekek jókedvétől volt hangos. Két nyári hónapra át, száz és száz gyerek részeseült a nyaralás örömeiben és meghízottan, jókedvvel tértek haza, hogy egészséges zsidó generáció induljon neki a küzdelmes — zsidóknak kétszeresen az — életnek.

S most, ebben az évben a jókedvnek, a gyermekkacagásnak befellegzett a szép hegyi nyaralóhelyen. Ahol eddig gyermekkacaj volt a kísérőzene, ott ma sirás van és szomorúság. 21 gyermek nyaralt ott, Ardeal minden részéből összegyűlten. És a nagy Kaszás megjelent a gondtalan tábor felett. Sarlach-járvány tört ki és néhány gyermek meghalt. És ami növeli a rettenő tragédiát, meghalt Groszman aradi igazgató tanító, aki vállalta tábor irányítását és vezetését. Egyik legkitűnőbb és legderékabb ardeali zsidó pedagógus volt, aki elnöke is volt, a tanítók szervezetének. És mint igazi katonához illik, ott esett el a kötelességteljesítés frontján, s növeli még a szerencsétlenséget, hogy kicsi fia is, vele együtt ment el a földi tételekről, itthagyván özvegyét és leánykáját, akik szintén ott voltak Tihucán.

A zsidó felelős tényezők, akik irányítják Clujról az intézményt, mindent megtettek és megtesznek, hogy minél kisebb legyen, az áldozat, amit már eddig is hozni kellett ártatlan gyermekeknek és azok derék oktatóinak.

Könnyes szemekkel és megrendült lélekkel értesült az ardeali zsidó közvélemény erről a csapásról, amelyről senki nem tehet, csak a Gondviselés megpróbáltatása volt. Hiszünk és bízunk abban, hogy a jövő esztendőben újra boldog kacagástól fognak visszhangozni a tihucai hegyek és csak azok emléke fog kísérteni, akik áldozatai lettek ennek a tragédiának.

„Nem elég elbenni a hegedűt”

Egyik legtekintélyesebb francia újság, a „Temps” nagy cikket közölt a magyar zsidókérdésről. Foglalkozik ebben a cikkben

Dardnyi miniszterelnök beszédével és gróf Bethlen István cikkeivel, amelyek újra aktuálá tették a magyarországi zsidókérdést. A cikk ír még az antiszemita rópiratirodalomról, a zsidóellenes statisztikákról és a képviselőházban meg a felsőházban történt vitákról. Legérdekesebb azonban, amikor arról elmélkedik, hogy a túlzó antiszemita el akarják hódítani a gazdasági pozíciókat a zsidóktól. Találón mondja a „Temps”: nem elég elbenni a hegedűt, játszani is tudni kell rajta. Igen, játszani kell tudni rajta, de ezt nem lehet megtanulni, ehhez érzék és rátermettség kell, amint hogy a virtuóz nem nevelődik, hanem ezzel születik. Éppen ezért érdekes, hogy mindenfelé, amerre zsidógyűlölet virul, nem a kis embert gyűlölik, hanem a „virtuózok”-at. Akik kezéből hiába akarnák kicsavarni az instrumentumot — játszani mégsem tudnának rajta...

Számok, amelyekkel

játszani nem lehet...

Egy külföldi nem-zsidó lap, amely azonban mindenkor bátran a zsidóságért harcol, közli ezeket a számokat, amelyek mindennél többet beszélnek. Az arabok vitatják a zsi-

dók jogait Palesztinára, holott számos önálló országuk van, ahol korlátlan lehetőségeik vannak úgy területileg, mint gazdaságilag. Lássuk csak a számokat, amelyek önmaguktól beszélnek:

Transjordánia, — mely tulajdonképpen Palesztina integráns része — 42.000 négyzetkilométer és 300.000 arab lakja. Irak: 302.000 négyzetkilométer és csupán 3 millió ember lakja. (Tehát egymaga olyan, mint Románia!) Jemen 62.000 kvadrátkilométer és egymillió arab lakja. Ibn Saud Arabidja másfélmillió kvadrátkilométer és hat millió lakosa van. Ezután még számíthatjuk Syriát a maga 200.000 kilométerével és két és félmillió lakosával. Tehát tizenkét és félmillió arab lakik több mint kétmillió négyzetkilométer területen.

Ezzel szemben Palesztina területe 25.480 négyzetkilométer és ebből akarnak kihalítani most ötezer négyzetkilométert a zsidó állam számára. Tehát tizenhat millió zsidónak 5000 négyzetkilométer és 13 millió arabnak kevés a kétmillió kvadrátkilométernél nagyobb terület. Hol itt az arány, hol itt az igazság? Nekünk annyi sem juthat a nagyvilágból, ami másutt egy nagy város területe és ielkulturált arabok dűskálhatnak a milliós négyzetkilométerekben! Hol itt az igazság?...

Ötszáz zsidó egyesület tiltakozott Angliában a lengyel zsidóüldözések ellen

London. Julius 21-én egy központi szervezet felhívására ötszáz zsidó egyesület tartott tiltakozó gyűlést az angol fővárosban a lengyelországi zsidóüldözések tárgyában. — Templomegyesületektől, munkásszervezetekig minden egyesület elküldötte megbízottait és a

méltóságteljes manifesztáció eredményét memorandum alakjában eljuttatták a lengyel kormányhoz. London zsidó lakta helyein az üzleteket bezárták néhány órára a tiltakozás napján és olyan üzemekben, ahol sok zsidó munkás dolgozik, munkabeszüntetés volt.

Lengyelország amerikai nagykövete

„illetéktelen beavatkozásnak” tekinti az amerikai zsidóság tiltakozását

Washington. Lapunkban is megírtuk korábban, hogy az amerikai zsidó kongresszus egy küldöttsége megjelent Cordeull Hull külügyi államtitkárnál s felhívták az Egyesült-Államok kormányának figyelmét a lengyelországi zsidóüldözésekre.

A legújabb értesülések szerint az emlékirat mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy Amerika mily sokat tett a lengyel függetlenség érdekében és most kötelessége odahatni, hogy Lengyelországban demokratikus viszonyok legyenek. Hull államtitkár a beadványt haladéktalanul áttette Potoczky gróf nagykövethöz, aki továbbította azt kormányának. A nagykövet azonnal nyilatkozott a sajtónak és kijelentette, hogy illetéktelen beavatkozásnak

tekinti azt, hogy az amerikai zsidóság a lengyel állam belügyeibe befolyást kívánjon gyakorolni és ez a körülmény csak kiélésitheti a belső helyzetet a lengyel állam területén, a zsidóság és az uralkodó nép között.

Varsói jelentések szerint különben a zsidóellenes kampány nem lanyhult, bár a lengyel köztársaság intellektuális köreinek egyrésze erősen elítéli a huligánizmust, amelyet a cári idők maradványának tekint. Viszont a manifesztumnak hatása nem igen mutatkozik, ellenben Vlnában megtámadták a Makabi sportegyesület helyiségét a nemzeti radikálisok és véres verekedés kezdődött, amikor is a zsidók alaposan helybenhagyták a támadó huligánokat.

Madagaszkárba sem engedik be a zsidókat!

Az antiszemita világsajtóban, meg a népgyűlések öblőshangu agitátorai mindgyakrabban hangoztatják, hogy menjenek a zsidók Madagaszkárba. Arra az afrikai nagy szigetre, amely francia fennhatóság alatt áll és általában nem is a legrosszabb lehetőség arra, hogy: néhány tíz vagy százezer zsidó elmenjen Európából. De a zsidó fátum itt sem nyugszik. A lengyelországi zsidók egy csoportja úgy érezte, hogy meg kellene már egyszer nézni, hogy voltaképpen, hova is küldenek bennünket a világ antiszemitái. Meg kellene nézni már ezt a Madagaszkárt. El is indultak, de előbb Párisba mentek, hogy megkérdezzék a francia kormányt is, mi a véleménye erről? A kormány nyilatkozott is. Kijelentette, hogy nem adhat pénzt és nem lehet szó, egyszeri nagyarányú telepítésről. De ha van a zsidóknak pénzük kimenni és ott existenciát alapítani, akkor ő megadja nekik a letelepedési engedélyt, főleg ha mezőgazdasági téren igyekeznek hasznosítani magukat.

Ilyen biztatásra indult el a kis zsidó delegáció. És június közepén meg is érkeztek a szigetre. Tamatavéből a fővárosba: Tananarivoba jutottak. Mindenekelőtt meglátogatták a főkormányzót: Leon Cayla tábornokot és azonnal hozzákezdtek a munkához.

A HELYI SAJTÓ TILTAKOZIK.

Ugy látszik, hogy a madagaszkári helyi sajtó nem tudja, hogy például a iassy-i Cuza antiszemita apostol már évtizedek óta küldi Románia zsidóit Madagaszkárra. Mert ha tudnának róla, akkor nem volnának olyan udvariatlanok, hogy nem vennék tudomást erről és kijelentnék, hogy zsidók ne jöjjenek Madagaszkárra. A „Le Journal de Madagaszkár”, amely csak hét hónapja áll fenn, most már szilárd programot is adott. *Ki a zsidókkal, még azokkal is, akik be sem jöttek.* Sok újság benszülött, úgynevezett „hove” nyelven is megjelenik és ezek is zsidóellenesek.

MILYENEK A MUNKAVISZONYOK?

A munkaidő a rövid napok és egyéb okok miatt nagyon rövid. A csütörtöki napot az iskolák és a legtöbb üzlet szünnapnak tartja. Pénteken mindenki a „zuma”-ra, azaz a vásárra megy. A „hove”-k kik a benszülöttek között a legintelligensebbek, a legutóbbi évtizedekben teljesen „elpárizsiasodtak”, ami főleg abban nyilvánult meg, hogy nem akarnak dolgozni. Érdeklő őket az európai ruházat, a parfüm, fufball, rádió, de annálkevésbé a mindennapi élet ezernyi „kellemetlenségére”, mint például a rizs, főzelék és gyümölcstermelés. Madagaszkáron is, mint a többi malájlektu szigeten, a magasabb műveltség együtt jár a termelés csökkenésével. Egyszóval: a madagaszkári benszülött nem szeret dolgozni. Legelőször az európai semmittevést tanulta meg és ezért érthető, ha a „La Dépêche” lap azt írja, hogy a zsidóbevándorlás folytán, a munkátlankok tömege még nagyobb lesz. *A hivatalnokok mellett, akik elvesztik jövedelmüket, most a zsidók is ideakarnak jönni!* Itt vannak a kínaiak is, akik kirabolnak bennünket és

pénzt hazaküldik. Most még jönnek majd a zsidó munkaadók, hogy mégjobban kiszípolozzák a benszülötteket.

Jelszó lett máris abból, amit a madagaszkári zsidóellenesek kimondtak: *Ni Juifs, ni Administrateurs — Colons!* (Magyarul: *nem kell zsidó és nem kell hivatalnok — gyarmatos kell!*)

A BIZOTTSÁG MUNKAJA.

Amint most érkezett beszámolóból kiderül, a bizottság tagjai megérkezésük után azonnal felkeresték a lapok szerkesztőit és felvilágosították őket, hogy nem mint „vérszívók” akarnak jönni, hanem emelni akarják munkájukkal a sziget jólétét. A zsidók a visszamaradott Madagaszkárt, Szumatra nivójára akarják emelni. A „Journal de Madagaszkár” hasábjain részletesen ismertették a zsidó letelepülés előnyeit. A zsidóktól való félelem azonban továbbra is megmaradt a lakosság körében. Így többek között egy keresztény misszió vezetője is támadást kezdett a zsidók ellen, azt hirdeti uton-utfélen, hogy a zsidók, az „egoisták népe”, akik csak önmagukkal törődnek. A bizottság ennek is megadta a kellő felvilágosítást. Az a jóléltelmezett „egoizmus” csak hasznára lehet a lakoságnak, mert ne feledje el, hogy az európai, ha megszedi is magát, az a célja, hogy visszatérjen hazájába, a zsidók elenben örök időkre akarnak letelepedni a szigeten.

MIT MOND AZ „ACADEMIE MALGACHE” TITKÁRA.

Ez a nagy polémia, amely a zsidók körül máris megindult, megszólalásra bírta az Akadémia titkárát, aki 35 éve él Madagaszkáron. Az ő nézete szerint ezen a területen még rendkívül sok lehetőség nincsen kiaknázva és a benszülöttek sok területen elhanyagolták munkaterületüket.

Mindenestre az fontos, hogy iskolázott kolonizátorok kerüljenek be és különösen az volna a helyes, ha már olyanok jönnének, akiket kiképeztek erre a célra. Palesztinában. Így képzeli legalább is a lengyel delegáció. Viszont — szerintünk — aki már egyszer Palesztinában van, az ne jöjjön onnan el — még Madagaszkár kedvéért sem. Az egyik szaktérítő, aki a hirdást küldte, azt is megjegyezte, hogy település esetén a kollektív, úgynevezett „kvuca” rendszer volna itt a leghelyesebb.

Az bizonyos, hogy a francia kormány nem fogja semmilyen tekintetben támogatni a zsidó emigrációt. Legfeljebb, hogy tolerálja és megengedi a települést, de anyagi alapot semmiesetre sem nyújt, amit azért nem lehet nagyon kívánni, mert hiszen a francia anyállam pénzügyei sem a legrózsásabbak.

Valószínűleg a zsidók már hálásak lennének a morális támogatásért is, amit a franciák nyújtanak. Szorgalmazni mindenesetre legjobban a lengyel kormány szorgalmazza a madagaszkári tervet, mert hiszen ő szeretne legjobban zsidó „főlöségétől” megszabadulni.

Végeredményben legszomorubb és legmeglepőbb része dr. W. J. H. Nyessen nevével delegátus referátumának az: hogy a mada-

gaszkári lakosság már előre fél a zsidó „konkurenciától” és eleve gyűlöletet hirdetnek lapjaik és papjaik. Képzeltük, hogy milyen „kedvező atmoszféra” várja ezeket a zsidókat Madagaszkár szigetén, ahova Cuza meg a lengyel, magyar és német antiszemiták akarnak küldeni — mindnyájunkat.

Német igazság — gázság

A német lapok azt írják: Nürnbergben 11 hónapi fogházra ítélték egy kereskedőt és Streicher lapja a következő kommentárt fűzi hozzá:

— Aki zsidókkal kezd, az tönkre megy bele. Igazi zsidó üzleti praktikák, talmudikus manőverek, zsidó alapokra helyezett üzleti elvek, csak hogy minden áron üzletet kössön — most csaknem egy éven át gondolkozhat a fogházban, a népnek ártalmas üzleti elvei felett...

Ohó, mondhatja az olvasó, bizonyára egy zsidóról ir így — a német véresszájú antiszemiták lapja. De ha tovább figyeljük a dolgokat, rájövünk, hogy fajtiszta árjáról van ebben a cikkben szó. Mi lehet mégis egy százperentes árjának a büne? Megtudjuk, hogy egy „Talmudzsidónál” töltötte tanulóéveit, később pedig a „hirhedt” Korngold-féle üzletet vette át, ahogy ő írják „árja tulajdonba ment át”. Viszont Korngold-zsidóról egy betű rosszat nem tud írni Streicher, tehát valószínűleg nem is olyan „Talmudjude”. De ha mégis kiderül egy ilyen derék árjáról, hogy tisztességtelen és mondjuk meg — gazember.

Akkor jön a német igazság és azt mondja, nem ő a gazember, hanem az a zsidó, akinél 30 évvel ezelőtt inas volt, meg az a zsidó csirkefogó, akinek szolid üzletét átvette. Ha gazember, akkor azt csak zsidóktól tanulhatta. Ez a fellogás uralkodik a Harmadik Birodalomban. De vajjon mit fognak csinálni, ha nem lesznek ott zsidók? Akkor kiderül majd, hogy bizony akkor is lesznek német, árja, színária, szőke kékszemű gazemberek. Mi például megvagyunk győződve arról, hogy tíz meg százezerszámra lesznek. De viszont vagyunk annyira objektívek, hogy azt is hangoztassuk, amiért vannak és lesznek árja csalók. azért meg nem minden árja ilyen. De viszont hol vannak ők az igazságtól? Mint Hitler a pacifizmustól és Göring a szerénységtől és Streicher a filozemitizmustól. Okulástul ez a német igazság, amelyből csak egy „i” betűt kell elvennünk...

— Esküvő. Adler Babv és Schulman Ferenc dr. (Bucuresti) f. hó 25-én tartják egybekelési ünnepélyüket.

Hírek az angol fővárosból. London. A nemrégiben koronázott VI. György király magántitkára közölte Josef Feuerman meseritzi rabbinövendékkal, hogy a koronázás alkalmából a királyhoz juttatott kérvénye elintéztést nyert. Feuerman azt kérte, hogy tegye lehetővé a király, hogy vagy Palesztinába, vagy egy angol dominiumba vándorolhasson. Most nyert értesülése szerint, a varsói angol konzulátuson rendelkezésére áll, egy Ausztráliába szóló bevándorlási engedély. — Sir Samuel Hoare belügyminiszter bejelentette az alsóházban, hogy a londoni rendőrfőnök jelentése szerint, július 4-ére nagy tüntetést akartak rendezni az angol főváros zsidó negyedeiben, az angol fascisták, amelyet azonban nem engedélyeztek, nehogy hasonló események történjenek, mint a múlt év októberében. — Londoni lapok közlése szerint Emil Hauser, aki a jeruzsálemi zenekonzervatórium vezetője — Hubay Jenő tanítványa és magyar származású — angol királyi kitüntetéssel kapott. A konzervatóriumnak 250 tanítványa és 30 tanára van. Wauchope főkormányzó meleghangú átiratot intézett Hauserhez, a kitüntetés alkalmából.

Buziás gyógyfürdő (Román Neufheim)

Természetes, páratlan szénsavas, radioaktív sós, vasas forrásvizekkel. Biztos gyógyhatás és vérkeringési zavaroknál, szervi elhízásos érlemezésedés, vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz hólyaghurut és kimerüléssel idegesség ellen.

Szív

a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes) eseteiben a legjobb eredménnyel.

Ivókurák, szakszerű orvosi kezelés. Kötő konyha. Elsőrangú szállodák. Diétás penziók mérsékelt árral.

Modern napfényes szabad uszoda. A CFR. vonalain utazási kedvezmény. Állandó katonazene.

Pausálárak az „Europa” utazási irodák útján.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld: Muschong Buziási Gyógyfürdő R.-T.

Fürdőigazgatóság, Buziás, Banat.

Halott a máglyán ...

Resican történt, a napilapok részletesen írtak róla. Az eset szárazon a következő. Meghalt Dr Klein Lajos ügyvéd édesapja, Klein József. Kivitték a temetőbe és ősi zsidó rítus szerint elföldelték. Nehány napra rá közölték a családdal, hogy ismeretlen tettesek kiásták a sirt, a koporsót két bakra állították, leöntötték petroleummal, majd szénát tettek alá és meggyújtották. A koporsó a holttesttel együtt szénáé égett. Ugyanakkor a tettesek, még 15 sírkövet is kidöntöttek.

Ugyebár az olvasó meg kell dörzsölje szemét, hogy nem-e álmodik és nem-e középkori rémregényt olvas. Pedig nem! Hanem az eset most történt abban a bánáti városkában, amelyben hatalmas vasüzem működik és csekélyszámu zsidóság is él, dolgozik, a polgári konzolidáció érdekében.

Vajjon kik lehetnek ezek a kannibálok? Vagy ne sértsük meg a kannibálokat? Nem is szabad, mert azok távol minden kulturától és civilizációtól ősi ösztöneiket követik, amikor felfalják embertársaikat. De itt egy kulturországban ismeretlen, kannibáloknál is rosszabb horda követi el ezeket a tetteket, amelyek olvasásakor megborzong az ember

és kérdi, hát emberek lehetnek-e azok, akik felbontanak egy sirt és máglyára rakják egy elhunyt öreg zsidó holttestemét? Ha valaha is kötelessége volt a hatóságnak, hogy kinyomozzon egy büntettet, akkor ennél az esetről ezerszeresen az kell legyen a kötelessége. Mert még az is megbocsájtatóbb, ha élők ellen támadnak. De egy halott ellen ilyen merényletet elkövetni, ehhez még a mi mindenhez edzett idegzetünk is kevés. A legnagyobb megdöbbenést keltette ez a hír mindenfelé és nem tudja mire vélni senki ezt a felháborító és megdöbbentő halottgyalázást.

A hatóságoknak legeminelesebb kötelessége, hogy ezt a gáztettet annak minden részletével kinyomozza és a kézrekerült tetteseket olyan szigorúan és olyan példaadóan büntessék meg, hogy elmenjen a kedve, minden kannibálnak attól, hogy éjnek idején halottakat gyalázzanak és máglyára hurcoljanak. Addig nem is térhet napirendre e megdöbbentő cselekedet felett, sem a resicai sem pedig az ország zsidósága...

Toscanini, a zsidók igaz barátja

Valljuk be, kevés barátja van a zsidóságnak. Hogy miért? Már írtak erről könyvtárakat és még fognak is írni. Mindegy, hogy miért, vegyük a tényeket; a nem-zsidók között nincsen sok barátunk. Azért is tudunk nagyon hálásak lenni, ha mégis akad egy-egy nagy szellem, aki mellénk áll. Méghozzá úgy, hogy abból rája sem erkölcsi, sem anyagi haszon nem háramlik. Akire nem lehet

applikálni azt a híres Vázsonyi mondást, hogy: vagy úgy lehet megélni egy nem-zsidónak, hogy anti, vagy úgy, hogy filozofemita.

Toscanini-nek erre nincsen szüksége. Olyan nemes karakter, hogy az üldözöttel való mélyeséges együttérzése, szélesskalájú lelkének mélyéről fakad. Ő bizonyította be, hogy zseni és jellem, mily jól megférnek ma is együtt, holott ezt a tételt, nagyon sokan és nagyon mélyen kompromittálták.

Ujságolvasók emlékeznek arra, hogy az olasz fascista rezsim kezdetén a milánói Scialában, egy előadás előtt nem akarta dirigálni a Giovenizzát, a fascista himnuszt. Egyideig kegyvesztett is lett, azután megbocsájtott neki Mussolini. Viszont, amikor a Hitler-rezsim kezdődött, kerekén megtagadta azt, hogy Bayreuthban Wagnert vezényeljen. Összekülönbözött a német hatalom birtokosaival. Ehelyett elment Huberman kérésére Palesztinába dirigálni.

A többit már tudjuk. Ünneplését. Világszerte elismerték ezzel kapcsolatosan is kivételes emberi és művészi értékeit. Most újra hallat magáról. Salzburgban fog most az ünnepi játékokon vezényelni. De megtiltotta, hogy a német rádió közvetítse előadásait. Mert nem akarja, hogy azok az állomások adják tovább művészetét, amelyek máskor Hitler, Göring és Goebbels dörgedelmes és gyűlölködő szavait továbbítják. De a német kormány sem marad adós. Megtiltotta, hogy német művészek szerepeljenek azokon az előadásokon, amelyeken Toscanini vezényel. Így üzent háborút, egyetlen művészember a német birodalomnak és a jövő értékelése szempontjából, bizonyos, hogy Toscanini győzelmét fogják feljegyezni korunkról szóló annalesek.

Hogyan lett egy antiszemita lengyel gróf kastélyából zsinagóga?

Keleteurópai zsidó legenda

Élt egy rabbi. Lengyelországban, aki folyton utazgatott, hogy szegényeken segítsen, szerencsétlenekeket istápoljon, fogságban synyldókat vigasztaljon és bűnös lelkeket, akik a földi téreken tévelyegnek, az örök nyugalomra biztosítsa.

Egyizben, éppen a tíz bünbánati napon, eltemetve ez a rabbi egy erdőben és nem találta meg a kifelé vezető utat. Napokon át vándorolt éltenszomjan és azon bándódt, hogy az Engesztelés napját egyedül fogja eltölteni. Már nagyon közel volt a nap és a rabbi elkeseredetten észlelte ezt. Tisztában volt azzal, hogy célzatosság van ebben. Ki tudja, nem-e a sátán mesterkedése ez, aki azt akarja, hogy a nagy napon ne nyiljanak meg az égi kapuk, hogy a bünbocsánatért való esedezés eljusson oda.

Hirtelen piros háztető világított a fák között és amint örömmel odasietett, megdöbbenten látta, hogy ez a ház, Horodinszky gróf kastélya, aki ismert volt zsidógyűlöletéről, s nem is tűrt zsidót a birtokán. A rabbi örövendett, hogy ismét emberlaktá helyhez ért és megkérdezte az egyik szolgát, hogy nincs-e a közelben legalább egy zsidó, akinél valamit ehetne. Válasz helyett, a szolga a gróf elé cipelte a zsidót, aki rendkívül felháborodott azon, hogy dacára tilalmának, udvarára mert lépni egy zsidó. A rabbi felvilágosításait nem is akarta meg-

hallgatni és megparancsolta, hogy egy sötét kamrába zárják, majd néhány nap mulva, halálra fogják korbácsolni.

Amikor a rabbi átlépte cellájának lépcsőjét, hirtelen világosság áradt és nyugodtan elvégezhetette szokásos imáját. Ahitatosabban mint valaha, szállt az ima az ég felé. Dicsőfény övezte fejét és angyalok vették körül, hogy a nap istendicsőítő himnuszainak éneklésében segítségére legyenek.

Másnap reggel a gróf arra gondolt, hogy elvezni fogja, az elzárt ember szenvedéseit, már csak azért is, hogy bosszút álljon azokért a rossz álmokért, amelyek egész éjszakán át gyötörték. Megjelent hát a pincében, ahol a sötét cellában raboskodott az elfogott rabbi. Nagy volt csodálkozása, amikor a pincéből kedves melódiákat hallott kiszüremelni, s amikor közelebb lépett, úgy látta, hogy fényesen kivilágított a különben sötét odu és mintha egy egész kórus hangjait hallotta volna. Előbb abban a hiszemben volt, hogy személyzete parancsa ellenére beengedett zsidókat, hogy ott zsinagógát rendezzenek be és korbácsot ragadott, hogy megfenyítse az engedetlen szolgasereget. De ekkor, valami rendkívüli történt. Hallatlanul édes melódia hangzott, amely a kegyetlen ember szívét is megfogta. Vágyállati hangok voltak, amelynek visszhangja mintha betöltötte volna az egész udvart, úgy látszott, mintha a park fái is együtt énekeltek volna és a madarak csicseregéséből is azt lehetett kivenni. A gróf meg akarta nézni a cellát, hogy lássa mi történik ott, de egy láthatatlan erő, mintha erővel visszatartotta volna. Mintha cöveket vert volna a lába, úgy állott ott egy teljes napon át és hallgatta a melódiákat mindaddig, amíg las-

sanként egészen besötétedett. Miután sötét éjszaka lett, a rabbi elhagyta celláját és a kastély urának nem volt ereje ahoz, hogy visszatartsa. Mint egy megbabonázott lény, nézett a távozó után és nem volt ereje kiadni a parancsot szolgálóknak, hogy visszatartsák. A rabbi már messi járt, amikor a gróf úgy érezte, hogy visszanyerte cselekvőképességét. Súlyos betegségbe esett ezután, s az orvosok csak nagynehezen tudták életben tartani.

Betegsége alatt, lázas deliriumos álmában egyik ősenek képe jelent meg előtte és álomban elmondotta neki, hogy azon a helyen, ahol most a kastély áll, egykor egy zsinagóga állott, amelyet ő, az ősi, leromboltatott, mert haragudott a zsidókra. Mivel most egy rabbi, a jomkippuri imát elmondotta, a kastélyt újra zsinagógává kellene átalakítani. Amikor gróf Horodinszky meggyógyult, a hozzá legközelebb eső hitközség tagjait magához kérte és közölte velük abbéli elhatározását, hogy a birtokot és a rajta levő kastélyt a zsidóknak ajándékozza és hogy költségére a kastélyt zsidó templomná alakítsák át.

A hitközség elfogadta az ajánlatot és egy év mulva azon a helyen, ahol a kastély udvara volt, egy gyönyörű zsinagógát állítottak fel, amely nagyságban és szépségében párját ritkította egész Lengyelországban. A birtok helyén pedig egy nagy zsidó közösség létesült, amely egyike lett Lengyelország legvallásosabb közületeinek. A hitközség még ma is fennáll és minden évben Kippur napján, a templomban imát mondanak Horodinszky gróf lelkiüdvéért, aki ez események óta, a zsidók őszinte és igaz barátja lett.

A biblia ezer nyelven...

Szédületes még csak el is gondolni. De egy angol tudományos társaság közli, hogy elkészült a Bibliának, a mi szent Tóráknak 999-ik és ezredik fordítása. Belgaongó két néger törzsének nyelvére fordították le utójára. Az angol Biblia-terjesztő társaság — a Times szerint — ünnepséget rendezett ez alkalomból. Maga ez a társaság 712 nyelvre fordította le a Bibliát, a többi angol-amerikai-hollandi bibliatársaságok. Bámulatos eredmény. Nincsen a világnak elterjedtebb és ismertebb könyve, mint a mi bibliánk. Ezer nyelven olvassák és sokszáz millió embernek nyújt erkölcsi bázist, megnyugvást, reményt és örök bizodalmat. A legtöbb népnél, ahol elterjedt a Biblia, alapjában megváltoztatta erkölcsi világnézetét és létének alapjait determinálja. Sok néger törzsnél, felvad népeknél az első írott munka a bibliafordítás, amely lerögzíti népi nyelvét. A Bibliaterjesztő társaság sok ázsiai és afrikai felvad helyeken nagy nehézségek közepette kell terjessze az örök munkát — az emberiség erkölcsi fundamentumának ezt a végtelen jelentőségű nagy művét.

Csak egy szomorú. Hogy amíg kongóálambeli vad néger törzsek dialektusában megközelíthető lesz a biblia, amely ezer nyelven szól az emberiséghez, addig Európa kellős közepén egy „kultur nép” elveti magát ezt és mindazt, ami abban törvény. Szomorú és megdöbbentő, hogy míg ezer nyelven megértik, addig van egy kulturnyelv — a német — amelyen nem értik már meg a bibliát és annak szellemét. Mert mit ér a fordítás, ha nincs kitöltve tartalommal? A zulu-kafferek megértik — de a németek nem! S ezért — sajnos — levonunk az ezerből mégis egyet. Németül nem értik a bibliát!

Galánffy — vagy Galádffy?

Dr. Galánffy János debreceni közjegyző, néhány héttel ezelőtt fulmináns beszédében támadta a zsidóságot, a magyar főrendiházban. Tajtékzott a dühtől és olyan szellemben beszélt, hogy az díszére vált volna, akár melyik német nemzeti szocialista vezérnek is. Tanította a magyar főrendeket arra, hogy keményen kell bánni a zsidókkal. El kell venni tőlük az összes lehetőségeket és ami még ennél is fontosabb, fajkutató intézetet kell felállítani, hogy a magyar, azaz a turáni vér ne keverődjék a zsidó, vagyis a sémita vérral.

Mindenki megdöbbenően olvasta Galánffy közjegyző éles és kíméletlen kirohanását a zsidók ellen, amihez a magyar főrendiház hűvös és előkelő tónusa nincsen hozzászólvá. De csak egy pillanatig tartott a döbbenet. Utána annál inkább megindult a magyarországi sajtóban a harc Galánffy ellen.

Épületes dolgok derültek ki arról a magyar főrendről, aki azt mondotta a zsidóságról, hogy „hatszor annyit tesz zsebre a nemzeti jövedelemből, mint amennyi megilleti”.

Szálamkémí magy
el a haja ....

Meg a zsidókérdés „megoldását” antiszemita szellemben óhatja megoldani. No de az se kutya, amikor a szélsőjobboldal publicistája azt írta róla, hogy „a magasabb igazabb fajvédelem himnusza” volt ez a beszéd. És liberális sajtó kiderítette, hogy ez a himnusz-költő, szélsőségesen antiszemita közjegyző nem járt el kellő „közjegyzői” gondossággal, mert:

anyai részről zsidó származású és a német ugynevezett nürnbergi törvények értelmében: még félzsidó, akinek semmi joga nem volna a hitleri Németországban. Anyját: Kandel Nyiry Emmának hívták, aki Nyiry volt honvédelmi miniszter huga s aki százpercentes zsidó volt annak is vallotta magát Galánffy főrend ur, nagyon elszámította magát, mert nem gondolt arra, hogy kiderítik róla ezt a „diffamáló” származást. Vagyis, hogy: neki diffanáló, aki pápább akart lenni a pápánál. De nem csupán ezt derítették ki róla, hanem azt is, hogy:

1919-ben, a kommunizmus kitörése után 4 nappal, március 25-én a debreceni kommunista munkás és katonatanácshoz hódoló feliratot intézett, amelyben kifejezésre juttatta, a proletárdiktatura iránt érzett tiszteletét, a közjegyzői kar nevében. Kissé komikus, amikor egy ilyen „proletár” a magyar főrendiházban így beszél. Kandel Emma fia, a magyar kommunizmus egyik önkéntes behódoltja: órákig beszél a magyar zsidók ellen. Ez a Galánffy magyarosíthatná nevét: Galádffy-ra. Mert galádul és csúnyán akarta elhárítani önmaga feje felől a gyanúsítás ódiáját. Sajnos, a magyarországi zsidóság kitermel magából Kenyeres Kaufmanokat, (aki szintén folyton zsidózott) és ilyen Galánffy-akat.

Meg kell valljuk, hogyha valami okuk van a nem-zsidóknak gyűlölni a zsidókat, ugy ezt az okot: Kenyeres-Kaufmannak, vagy dr. Galánffy-nak nevezhetjük. Ezek olyan individumok, akikre gyűlölettel nézhetnek zsidók, nem-zsidók egyaránt.

Levél Olaszországból

Szerkesztőségünk postája naponta igen változatos. Sok olyan levelet kapunk, amely rendkívül érdekes ugyan, de nem nyilvánosság elé valók. Ezt a levelet, amelyről alant közlünk, nem azért irták, hogy ebből cikket írjunk. De olyan érdekes, hogy úgy véljük, kötelességünk róla itt, lapunk hasábjain megemlékezni. Olaszországból, szabatosan Fiuméből jött a levél, amelynek írója többek között, a következőket írja:

— Őcsém, aki Ardeában lakik, megkérte Önöket az én megbízásomból, hogy küldjék lapjukat címemre. A „Népünk”-et eddig szívesen olvastam, de ezentúl nem szeretném ha küldenék. Oka ennek röviden az, hogy lapjuk legújabbban több cikkben foglalkozott az olaszországi zsidóság helyzetével és azt írta, hogy itt is antiszemita irányzat kezd lábrakapni. Ez azonban nem így van, mert itt hála az Égnek, még nincsen semmi bajunk. Az olasz zsidó jó polgár és tanuja voltam annak, amikor egy asszony, abban az üzletben, amelyben dolgozom, azt mondotta, hogy „kár amiért itt túrik a zsidókat menjenek Palesztinába,” erre a rendőrségem jelentést tettünk, s amikor a tárgyalás volt, hiába ment egy kiváló és híres ügyvéddel fel az asszony, mégis megbüntették és ha még egyszer megtörténnék két évre ítélnék.

Viszont én is jó olasz vagyok, — írja magyarul — tagja vagyok a fascista pártnak, itt szolgáltam a katonaságnál és olasz állampolgár is vagyok. Gondoljanak arra, hogy ez a földterület az, ahol még elég jól megy sorunk, „ne gyujtsák a tüzet ellenünk” és ha volt is itt-ott valami, ez eddig nem volt semmi sem hivatalos. Vannak itt befolyásos emberek, akik nem is hagynák.

Remélem, nem veszik ezt rossznéven tőlem, de ez a kötelességem. Aláírás.

Eddig a levél. Be kell valljuk, hogy megértjük a levél írójának álláspontját. Neki jó dolga van és elhiszük, hogy a többi zsidónak is. Az, hogy egy olasz egyetemi tanár antiszemita könyvet ír, az, hogy „itt-ott” történnek kellemetlen jelek, azért ez még nem jelenti azt, hogy a fiumei és más városok zsidó polgárainak rossz dolguk volna. Viszont mi sem tehetjük, hogy elhallgassuk mindazt, amiről a világlapok megemlékeznek és amiről autentikus híreket kapunk. Végeredményben, mi nem vagyunk sem fascisták, sem annak elvi gyűlölői, s bevalljuk, jobban örövendünk annak, ha azt írják nekünk a világ minden tájáról, hogy jó dolga van zsidó testvéreinknek, mintha annak ellenkezőjét írnák.

Regényes körülmények között került egy mérnök Palesztinába

Windsor Edward herceggel kapcsolatosan még mindig irnak a lapok.

Igy a következőket írják: Egy B. Richard nevű mérnök Hitler uralma kezdetekor 1935-ban elhagyta szülővárosát, Leipzigt és Angliába utazott. Minthogy szaktudását nem tudta érvényesíteni, kénytelenégből egy szénbányában vállalt munkát. Mintegy másfél évvel ezelőtt meglátogatta a bányát, a mostani exkirály és ez jó alkalom volt arra, hogy a mérnök elmondja a királynak egyetlen óhaját: szeretne Palesztinába vándorolni. A király pártfogolta a kérést a gyarmatügyi miniszteriumban és néhány hónap múlva értesítették a mérnököt, hogy mehet Palesztinába. De régi helyén már nem találták meg, közben Kattowitzba utazott, ahol szakmájában helyezkedett el. A gyarmatügyi miniszterium nem hagyta annyiban a nyomozást és a varsói brit konzulátus utján megtalálták a mérnököt. De most új nehézségek merültek fel. A mérnök időközben megnősült, de a certifikát az ő nevére szólt. Az ujdonsült férj erre a jeruzsálemi főkormányzóhoz fordult és sikerült közbenjárása. A certifikátot kiigazították és 4 évi hányattatás után került ki a mai földjére, Erec Izraelbe..

Kérjen mindenütt

elsőrangú palesztinai termékeket:

Olajbogyóból készült tiszta és izletes **SHEMEN** ételolajat.

Népszerű **SHEMEN-MENORA szappant**, amely gyermekek és érzékenybőrűeknek egyaránt ártalmatlan.

ADIN, CARMEL, FLOWERS, GALIL mosdószappant - **SHEMEN**.

SHEMEN-borotvaszappant. Rison-le-Zionban gyártott arany és ezüst **OKAVA**-borotvapengéket.

Romániai főképviselet: „**HERMO**” Bucuresti, B-dul Domniței 3.

Temesváron: **Káldory Marcel**, Str. Paris 5.

Braşovban: **Deutsch Zsigmond**, Str. Sf. Ioan 2.

Vitaminus narancs, citrom, banán, ananász, ethrog, mandarin és grapefruit **SHARONA**-szirupokat,

Ramat-Ganban gyártott **PALALUM** alumínium edényeket.

Illó és éterikus olajokat, valamint **FRUTAROM**-féle esszenciákat — Haifa.

LUCIO acélvattát — Petach-Tikva.

FRUTAROM-féle 100% Vanillinát — Haifa.

ONYA karbonpapírt és indigót — Tel-Aviv.

Clujon: **Körösy Tibor**, Str. Nic. Iorga 19.

Oradeán: **London Armin**, Str. Millerand 9.

Satu-Maren: **Fekete József**, Str. Berthelot 52.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Iosif Vulcan 4
Telefon: 440

Előfizetési árak:

Földön: Hitközségeknek és vállalatoknak	500 lei
Magánosoknak egészévre	300 "
" félévre	160 "
" negyedévre	85 "
Földön: Csehszlovákiában	120-80, 45, 25 ck
Jugoszláviában	180, 95, 50 dinár
Magyarországon	25-15 pengő
A többi államokban	10-5 dollár.

Naptár 5697

"Népünk" cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Ardelek: Av 15, július 23.

Szombat: Av 16, jul. 24. 3 שבת נחמו פרק

Heti szidra: ואתחנן

Heti haftora: נחמו נחמו

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 7.57

gyertyagyújtás 8.05

Istentisztelet kezdete 8.15

Szombat befejezése 9.17

Vigasztalódj népem...

Jezsajás próféta örökszépségű szavai csengenek füleinkben a Tiso-be-av-ot követő szombat haftorájából.

Nachmi, nachmi ami, így szól az Örökvaló... vigasztalódj népem, mondotta a hatalmas próféta, miután sötét jövőt jósolt népének, de a vigasz hangjait nem marta megtagadni tőlük.

Vigasztalódj népem. — mondhatja a mai idők krónikása — és ne ess kétségbe, mégha széjjel is akarják szakítani az ősi országot, mégha úgy is érzed, hogy mélyszélességs tragikum ül meg kétségek között verődő lelked.

Beszélgjétek Jeruzsálem szívéhez és beszéljétek hozzá, hogy betelt az ő szolgáinak ideje, elmúlt az ő bünhődése, mivel az Ur kezétől kétszeresen bünhődött bünhődött...

Igy mondja Jezsajás és mit mondjunk ezek után? Micsoda döbbenetes vízió, a mely reánk is illik. Hát nem érezzük, hogy az Ur szolgátságunk ideje és megbűnhődöttségünk ideje a multban és a jelenben is. A nagy próféta évezredekkel ezelőtt megmondtatta, hogy kétszeresen megbűnhődöttségünk ideje, miért kell hát poraitól feltámadni a Szentföldünknek, a széjjeldarabolás ideje? Bünhődöttségünk? Megbűnhődöttségünk! De miért bennünket ér minden csapás és miért az eljövendő generációkat? Vagy bünhődöttségünk kell harmadik és negyedik ízben?

Lépj föl egy magas hegyre Cion hirt és Jeruzsálem szószólója, félelemtől mentesen teljes erőddel kiáltsd Juda városának, hogy eljön az Örökkévaló...

Vajon Cionnak hirtől, most is nyugodtan mondhatja Juda remegő városainak, hogy az Ur kezét érezheti magafölött és et az isteni megváltás ideje? Nem-e kétségbeesés a zsidó népet, nem-e erőtlenség a hangja, amikor hirdeti, hogy eljött az isteni megváltás nagy napja?

Vagy talán a hirdető nem teljes szívvel kérte az isteni segítséget? S talán ezért nem fordult a gigászi elgondoláshoz? Ki a Gondviselés útjait kifürkészni?

Az összes népek semmik Hozzá v

szonyitva... aki a Földgömbön trónol melynek lakói sáskához hasonlóak... azoknak sincs biztos gyökerük, ők sincsenek sehol elültetve, nem ver egyik sem végleg gyökeret... a vihar pelyva módjára széjjel szórhatja őket és egy gyenge isteni fuvalatra elszállhatnak...

Miért hát e nagy ijedelem? Miért megijedni Genitől és a többi népi összejöveteltől? A zsidó örökkévalóság szempontjából olyanok a népek, mint a „sáskahad” és az angol elhatározás még nem jelenti az idők végtelenségig való szilárd pontot... Hogyan is monája Jezsajás? Egyik nép sem vert végleges gyökeret és őket is elszórhatja a számum szele... ahogy bennünket elszórt kétezer évvel ezelőtt. Mi jögon merészelték most a mi ősi országunk határait megszánni, mint végleges érvényűt?...

Emeljétek magasra tekinteteket és lássátok, ki teremtette mindezeket? Ki az aki seregeit megszámlálja, hiszen senkisémet vonhatja ki magát végtelen hatalma alól?...

A bölcs legfelsőbb igazságszolgáltatásának himnusza ez a Nachmi nachmi ami... és mi csak ismételhjük Jezsajás próféta évezredek ködéből idecsillámló prófétai szavart... vigasztalódj népem... mert a népek határozata még nem jelent semmi véglegest, hiszen ő is megmondta, a nagy próféta, hogy a népek sem kötöttek örök frigyét a sorssal. azok a népek sem, amelyek most a mi zsidó jövőnk felett akarnak örökérvényűen dönteni... Lázonghatunk a perc-emberkének döntését ellen, mert az igazi, erőt az a hit kell adja, hogy a legigazabb igazság szent és örökérvényű szavaival indulunk harcba és ha hittel hisszük ezt: akkor a végleges győzelem feltétlenül és minden poklokon keresztül is a mienk lesz...

— LENGYELORSZAG ELLENE VAN PALESZTINA FELOSZLATÁSÁNAK. —

Varsó. — A „Gazeta Polska”, amely a lengyel kormány hivatalos lapja, július 1-én megjelent számában írja: Ha a királyi bizottság jelentése úgy fog szólni, ahogy az előzetes hírek mondják, akkor a lengyel kormánynek negatív viselkedést kell ezzel szemben tanusítani. Lengyelország erősen érdekelt fél a zsidóvándorlást illetőleg és a cionizmussal szemben mindig pozitív álláspontot vallott. Ha igaz az, amit a lapok írnak, hogy a zsidó Palesztina oly kicsi lesz, hogy nem fog tudni több, mint 350.000 embert felvenni, akkor a lengyelországi számára, mint a zsidókérdés egyik megoldója, nagy csalódást fog kelteni. Hogyan lehetne a Jabotinsky tervét megvalósítani így, aki tíz éven át évente 75.000 zsidót akarna kitelepíteni Palesztinába Lengyelországból. A Gazeta Polska végül azzal végzi, hogy a lengyel kormánynek ellene kell lenni az angol kormány tervének úgy Londonban, mint Genfben.

x Olcsón nyaralhat Bulz községben (Iadvölgy állomás) Silberstein Bernáthnál. Gyönyörű vidék, klimatikus levegő, 500 méter a tenger felett. 25%-os vasúti kedvezmény. Szigoruan orth. kóser konyha. Sinautó csatlakozás a remeti Stána-ra. Felvilágosításért forduljon: Silberstein Bernáthhoz, Bulz, Gara Valea Iadului.

— Eljegyzés. Fischer József Huedinről, eljegyezte Bernáth Bertuska urleányt Clujról (m. k. é. h.)

30.000 zsidó bevándorlója van Montevideónak. Uruguay fővárosában kb. 30.000-re emelkedett a bevándorló zsidók száma. Nagyrészt lengyelországi származásúak, azonban az utóbbi évben sok németországi zsidó is letelepedett Montevideóban. Ezek a németek, akik a szervezett zsidó élethez vannak szokva, most száz zsidó család közreműködésével új hitközséget alapítottak. A buenos-airesi zsidók lapja most beszámol az új hitközség működéséről. Takaros székházat építettek és egy zsinagógát, amelyet többszáz vendég jelenlétében avattak fel. Az avatási ünnepen szerepelt már a Hanigun nevű zsidó énekkar is. Rövidesen hitoktatót is szereznek, hogy a gyermekek oktatása megfelelő legyen. A hitlerista gyűlölet így teszi lehetővé, hogy a világ más pontján, újabb zsidó élet magvai hintessenek el és új zsidó lüktető élet kezdődjék.

— ARADON, ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piața Avram Jancu 11.

— NÉMET ZSIDÓK NEM MEHETNEK PÁRISBA A VILÁGKIÁLLÍTÁSRA. — Páris. — A német belügyminiszter rendelete értelmében a gyakorlatban teljesen lehetetlenné vált, hogy nem-árja német polgárok meglátogassák a párisi világkiállítást. Rendkívül fontos üzleti utak kivételével, nem adnak vizumot. Ezzel szemben nemzeti-szocialista funkcionáriusok annál nagyobb számmal mennek. A Petit Parisien ír az ügyről: A francia kormány felkérte a birodalmi kormányt, hogy vegye revízió alá álláspontját, bár nem akar a német felségjogokba beavatkozni. A Petit Parisien ezzel végzi a cikkét: „Minden szabadszelleme ember kívánja, hogy a német kormány vegye revízió alá álláspontját.”

— Málnásfürdőn Sperber főrabbi felügyelete alatt álló ort. kóser vendéglőm vezetését átadtam Moskovits Alter sakternek. Elsőrendű szobák és koszt kapható. Teljes pansio 200, 250, 300 lei személyenként. Goldstein Arthur.

— Önálló városi kereskedő feleségül venne olyan 23-25 éves urleányt, akinek 150.000 lei és butora van. Bővebbet Mirea házasságközvetítő iroda Cluj Mareșal Foch 25.

— Clujon ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

Gondoljon egészségére!

Lássa el magát

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappannal
DENTONAL fogpasztával Udil — Fehérit — Fertőtlenít!

București százzsinű zsidó arca...

— A „Népünk” eredeti riportja. —

București, július hó. A román főváros gettó-centruma a Dudești és Vacaresti, amelynek dimenziójára jellemző, hogy a nagy és impozáns templomok között 50-60 imaház van szétszórva egy máshoz közel, ezeken az uccákon a kis házak mélyén. Nem hivalkodó nagy templomok ezek, hanem oly szerények és szomorúak, ami illik a régi gettók hangulatához. Itt van a híres „Malbim”-templom is, annak a nagy zsidó tudósnek imaházából hatalmas zsinagógává nőtt ki. Jellemzősül arra, hogy működése annyira mélyen hatott a bucarești zsidóság multjában.

Nagy a meleg, igazi trópusi hőség, amelyen a román fővárosban igen gyakran előfordul. És még szombat is hozzá, amikor járműveket nem lehet igénybevenni. Gyalogolni kell a strada Bravilorra, ahol ez az imaház van. A környezet hangulata annyira megfogott, hogy ezután máskor is ellátogatok ezeknek a zsidó lakta uccáknak és sikárokknak mélyire.

Bár Micva ünnepély a Korall-templomban.

Átmegegyek a Vacarestin, ahol épen olyan sürgős-forgás van szombaton, mint hétköznapokon, holott alig hiszem, hogy ott más forgalom bonyolítódná le, amelyet nem zsidó kereskedő vagy iparos végezne. Kicsit fáj, hogy ezt szombaton látni kell, azért sietek tovább a Sft. Vinerin levő Korall-templom felé, oda is bemegyek, ahol Niemerover grand-rabbi épen nagy beszédet tart Grünberg bankár fiához, aki ezen a napon lett barmicvoh. A templom zsufolt, ami természetes is, amikor egy bankár rendez ünnepséget, akkor eljön tout București. Az Ur kedvéért sokan nem jönnek el, de egy bankár kedvéért, igen. Dehát ilyenek az emberek. A Korall-templom arról nevezetes, hogy a bucarești zsidóságnak ott van a muzeuma, könyvtára, amelynek műemlékeit a kiváló zsidó történész, rabbi Halévi professzor kezeli. Érdekes, hogy a templom egyik oldalából nagy terem nyílik, amely alkalmi ünnepélyek céljait szolgálja és ahol roskadáig telt diszes asztalokon a leginyencebb falatokat szervíroznak a frakkos pincérek mindazoknak, akiket meghívtak. Másokat nem engednek be az ajtóknál. Ami szemnek-szájnak ingere, minden ott van és beszélgetést folytatok közben Halévi professzorral, aki az „Unirea Sfanta” templomnak rabbija, amely szintén hatalmas nagy zsinagóga.

A bucarești zsidóság könyvtárában.

Halévi professzor meginvitál a családi ünnepélyre, majd míg a közönség ünnepli az ifjút, menjünk fel az emeleten levő nagy könyvtárba, amely a bucarești zsidóság egyik büszkesége. Hatalmas könyvtár, két nagy teremben sok tízezer könyv, a legjobb forrás arra, hogy alaposan tanulmányozzuk a román zsidóság történetét. A könyvek túlnyomó részben héber, román vagy francia nyelven íródtak. De vannak spanyolnyelvű könyvek és németek is. A kéziratok, oktatok között túlnyomóan románok és héberek. Sajnos, sokat ezek közül a régebbi idők kormányai elkönfiskáltak, mivel ügyeltek arra, hogy azok a páteensek, szabadságjogok, amelyeket élveztek, ne legyenek eredeti okmányokkal bizonyíthatók.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme
(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Socec hátmögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha??

Természetesen ezek a nagyértékű irások hiányzanak, de még az ittlelvő anyag is sok-sok történelmi oknyomozó kutatásnak lehetnek forrásai. Hónapokat kellene itt tölteni, de annak az időnek eredményeit, amit ennek szentelek, ismereteni fogom lapunk hasábjain.

Ahol már évszázadok óta megtörtént az „átrétegeződés”.

Vacarestiben alig hallani más nyelvet, mint a jiddist. Itt még zavartalanul éli népi jogait a jiddis. Az üzletek címtábláin sok a zsidóbetűs felirat, nem csupán a másutt perhorreszkált „kóser” szó, hanem a többi feliratok is, s a városi tanács ezt itt nagyon tolerálja.

Itt egészen más „törvény”-ek vannak. Például a „kóser” szót négyféleképpen is variálják. Van „jiddisfleisch”, van „kóser”, vagy „echt-kóser” és végül „orth. kóser”... és végeredményben úgy képzeljük, hogy sok ardeali vallásos zsidó nem enne belőlük. Mindegyikben hosszszakállas mesgiachokat látni, de az uccán, — ahol mindig úgy néz ki, mintha a sokemeletes épületek lakói népiünnepélyt tartanának és valamennyien az uccán vannak, — nincsenek szakállas-pájeszos emberek.

A Vacarestibe betorkolló mellékutcákba és magában a Vacaresti-uccában is egész más fogalmakat alkothatnak az „átrétegeződésről”, mint másutt. De ez érthető is. Mert itt már „megtörtént” az átrétegeződés, illetőleg sohasem volt másképpen. Mindenféle rendű és rangú munkát végeznek itt a zsidók, a kis uccai árustól kezdve mindenféle iparos, cipőpuccoló és kovács, lakatos, asztalos, stb.

Egy 75 éves, őszszakállu zsidó — cipőpuccoló.

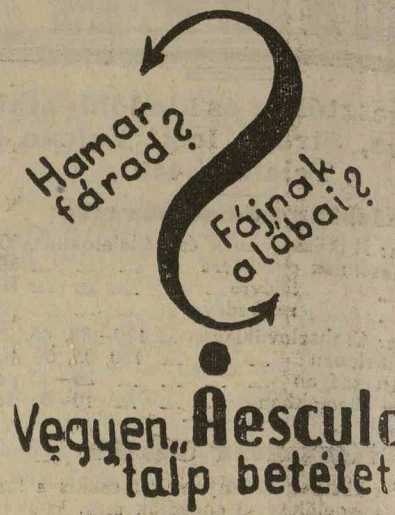
A Mamular ucca sarkán levő cipőpuccoló 75 éves ősz ember, aki hetven évvel ezelőtt jött el Moldvából. Összetört, öreg, fáradt ember és beszélgetni kezdtek vele. Csak jiddisül beszél, arcát ősz szakáll köríti, amely elég rendezett. Árva gyerek volt, amikor a fővárosba került, minden reggel templomba jár és ma már szombaton szünetelteti a cipőtakarítást. Erősen panaszkodik a hitközségre is, amely nem törődik a szegény emberek bajával és nem nyújt elegendő segílyt az egzisztenciájának továbbfolytatásához. Amikor a munkájával készen van, négy leit kér érte, s amikor tíz leit adok, azt kérdi: ezzel a holnapit is kifizetem-e mire én távozóban csak annyit mondok: hogy csak a maier van, erre hosszasan és csodálkozva csóválja fejét.

Zsidó kiállítás az Izbanda épületben.

Egy zsákucába kerülök, szembe a Mamular uccával, ahol rendkívül sok sátor van, amely teli van zsidó vonatkozású könyvekkel és egybekkel, amelyekből egy egész könyvtárt lehetne összeállítani. Mellette van az Izbanda mozi nagy többemeletes palotája, amelynek második emeletén már hónapok óta tartja az ó-királyságbeli a KKL. hetilikes palesztinai kiállítását, a Szentföld minden termékéből és gyártmányaiából. Nagy kék-fehér léber és román betűkkel van kiírva, hogy itt palesztinai kiállítás van. A kiállítás alatt van a mozi, ahol állandóan zsidó színtársulat működik. Többek között ott volt Sidy Thal is, aki nek minden este zsufolt ház tapsolt.

Weizman — „az áruló”.

Érdekes és jellemző a lüktető zsidó életre, hogy Weizmannal kapcsolatban, most az új cionista szervezet bucarești központja, nagy plakátokat készített, amelyen ökölnyi betűkkel árulónak deklarálja Weizmant. „Tradarea lui Weizman” mert az angol kormánnyal szemben nem szállott nyíltan szembe. A majdnem minden házon és kirakatokban elhelyezett plakátokat nagy tömegek veszik körül és nagy érdeklődéssel olvassák. Egy ilyen csoportba veyülök és legnagyobb meglepetésre a vitakozók, a legnagyobb iskolázottságot árulják

el, hol Weizman védelmében, hol pedig támadban, a cionizmus problémáival kapcsolatosan, mindannyiokból izzó zsidó és szentföldi szívek árad ki. Ugy tekintik a szentföldet, mint az egyetlen zsidó jövőt. Hol vagyunk mi ettől ardeali

Egy „részletes” vallomás.

Eddig csak részletes vallomást ismertünk, pedig egy „részletes” vallomását adjuk. A többen megtetszik egy jóvágású ur, aki sóvárogva szűl lecsapni a kirakatokba erősen és jóillatúan álközö „spanyol palacsintá”-ra és akivel diszkurzusba kezdek. Kiderül, hogy egy nagy részletáruház tulajdonosa és mint idegennek, letes vallomást tesz, a részletes üzletről. Hogy ért jó üzlet Bucurestiben a részlettüzlet? — azt az érdekes választ adja, hogy nem csak azok veszik igénybe, akik arra anyagi okok rászorultak, hanem a gazdag embereknek sokszor szive egyszerre néhány ezer leit kifizet. Jellemzősül elmondja, hogy egyik legnagyobb bucaresti nagyiparos aki 800 munkással dolgozó üzemében, állandó vevői közzé tartozik, aki nyelvi, háztartási cikkeket is így szerzi be, — letfizetésre, dacára annak, hogy azt jóval drágábban kapja. Ha pedig a néhány száz leies részlet elmennek hozzá, akkor nagy munkabér kifizetésre hívatozik és gyakran újabb halasztást kér a let megfizetésére.

Érdekes és speciális bucaresti gazdasági csáság. Nálunk inkább egyszerre és hitelben — és részletekben nem fizetik...

— London optimista. (London.) A lesztinából érkezett hírek szerint, teljességével a nyugalom az országban. Bár az arabok zsidók a legélesebben tiltakoznak a királyi bizottság jelentése ellen, azonban kilátásokra nem került még sor. London melegek köréi optimisztikusan itélnek meg a helyi körök és sokat várnak a jövő héten meginduló sósázi vitától, mikor is Ormsby Gore külügyi miniszter felgöngyölyti az angol problémát, számos interpelláció fog elvárni és végül meghatalmazást kér a királyi bizottság elé terjesszék a királyi bizottság jelentését annak ajánlatával együtt.

— Lehűt és frissít a Diana sósborszevaló enyhe bedörzsölés.

Perzsaszőnyeg, gyanjufonalakkal
bizalommal
Schulhof Emilné-10
vegyen
ORIENT
Szövőiskola Oradea
Str. Ep. Cioregaru 14.
Szakszerű szőnyegjavítás!
Állandó tanfolyamok

**CONDOLJA MEG
MELY BOLDOGSÁG**

**kedvünk szerint járni
kelni, fájdalmak nélkül...**

mily kellemes érzés az üde bőr és a hajlékony test, Mindez nagyon is egyszerűnek tűnik, ha megvan, hiszen ez a tökéletes egészség. Azonban nagyon sokan vannak, akiknek ez legnagyobb vágyuk...

Akar e örülni az életnek? Védekezzen az intoxikáció állapotosságai ellen, mert ez a legtöbb megbetegedés eredeti okozója. Mi a belső intoxikáció? A húgysav, a húgysav (urea), a sók, az ételsav, az összes betegségek okozó bacillusok, a felesleges zsíradékok, a szervezetben feleslegesen visszafartott élelmiszer-salakok, amelyek a legsúlyosabb zavarokat okozzák. Mindezeknek a szervezetből való eltávolítása természetes úton kellene lefolyjon, azonban a mai modern életformánk túlságosan gyorsított és ennek következtében az anyagcsere folyamat meglassul és szükség van a gyökeres kezelésre. Ehhez a kezeléshez a legkiválóbb orvosprofesszorok URODONAL-t ajánlanak, amely egy elsőrendű terapeutikus készítmény és amelynek tökéletes hatása valószínűleg csodákat tesz a belsőszervek egyensúlyának helyreállítása és megtartása terén.

NEHÁNY VÉLEMÉNY

Hosszu évek óta hasznalom az Urodonal-t, mert cukorbetegségben és urtrilizmusban szenvedek; én most folytatom le egy háromszoros úvegéből álló kúrát és kijelentem, hogy jól érzem magam... Elkezdésüket szedem gyógyszeremet, amely nagyon kellemes.

M. G. Paris.

Terapeutikus ellenőrzés szempontjából közlöm, hogy 15 éves feleségem, aki arczsájában szenved, Urodonal-lal lett kezelve, megjegyzem, hogy a betegség örökölt természetű, mert feleségem Edes Anyja is szenvedett e bajban. Az Urodonal kezelés folytán a nagyon erős és gyakori rohamokkal jelentkező fájdalmak, pár hónap óta megszűntek, Dacára annak, hogy tekintettel a betegség családi eredetére a tökéletes gyógyulásban nem bízom, úgy intézkedtem, hogy feleségem folytassa a havi egy úvegéből álló Urodonal kúrát, hogy a húgysavat kiválassa és eltávolítsa. A továbbiakról értesíteni fogom.

URODONAL
Megfiatalítja szervezetet. És megóvjaa a betegségektől
Kapható: Gyógyszertárakban és Drogériákban

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY CHATELAIN MEGBIZHATÓ MARKA

Kik képviselik az ardeali zsidóságot a cionista világkongresszuson?

A cionista kongresszusi főválasztási bizottság Timisoaráról a következőket közli: az ardeali cionista pártok Reiter Károly, Zs. N. Sz. elnökének kezdeményezésére meghatározták, hogy megegyezést kötnek és egységes listával lépnek fel, illetőleg elkezdik az egész választást, tekintettel a mai súlyos időkre. Most véglegesen összeállították a listát, amely egy helyen szenvedett változást, amennyiben a klall A. csoportot nem Vermes Ernő volt elnök fogja képviselni, hanem Dr. Marton Ernő, az Új Kelet főszerkesztője.

Második delegátus Wasserstrom Sándor főszerkesztőnk, aki a Mizrachi megbízásából vesz részt a kongresszuson. 3. Danzig Hillél Cluj Aviva Barisszia, 4. Jámbor János lap szerkesztő a Brit Kubbizit 5. Rioenthal Avram Noar Hacioni, 6. Fried Miksa Timisoara, Erec Jiszroel-Haovedet, 7. Rubin Sándor Timisoara, a Brith Hanoar Hamizrachi nevében.

Pótdelegátusok: Vermes Ernő Timisoara, Mose Schapira Jeruzsálem. Dr. Halász Árpád, Alba Julia, Székely Móse Kfar Saba, Michael Cwi, Tel Aviv, Weinberger Nándorné Cluj, Adv. Ruben Gafni Tel Aviv.

Rövidesen utrakelnek a delegátusok, hogy egy páratlanul izgalmas és rendkívüli fontosságú világkongresszuson vegyenek részt amely sorsdöntő jelentőségének számít, a mai viszonyok mellett, amikor olyan

projektum felett kell dönteni, amely végleg meghatározza majd a zsidóság szerepét és helyzetét a világban.

— Dr. FRED. WEISS bucurești születésű, nőgyógyász, sebész, a „Iubirea de Oameni” orvosa, rendelőjét áttette Bul. Bratianu 9 szám alá, (a Cinema Carlton mellett). Telefon: 408-69.

A sebisi izr. hitközség f. hó 25-én kirándulással egybekötött estét rendez Moineasa fürdőhelyen, a temploma és jótékony intézményei javára.

— Meghalt Juda Grünwald zsl. özvegye. — Satumare. — Nyolcvanhat esztendő korában távozott az élők sorából a megboldogult Juda Grünwald, Satumare híres tudós főrabbijának özvegye. J. Grünwald zsl. korának legkimagaslóbb rabbi-egyénségei közé tartozott, aki szédületes zsidó tudásán kívül, reprezentánsa volt az igazi askenázi nagyrabbi típusnak. Háza az igazi jótékony és jószág háza volt, amelynek lelke és irányítója a most elhunyt igazi zsidó éssz chajil, a rebbecen volt. Nem volt gyermekük, hanem csak nevelt fiaik, akik közül az egyik reb Avrohom Henoch, ma is Satumare egyik tudós rabbija, a bészdin tagja, a másik: Schreiber Jakob tekintélyes oradeai kereskedő. Temetése rendkívül nagy részvét mellett ment végbe, gyászbeszédet tartott felette Teitelbaum Joél főrabbi és még számosan.

Egy tekintélyes iratcsomó ...

Nem egy törvényszéki kompromittáló irat-tömbről, vagy egy vádlott védekező vagy vádló iratairól van szó, hanem annak a sok elismert levélnek a halmazáról, melyek a „Gastro D.” csodahatásáról tesznek tanúságot és amelyek két év óta egy tekintélyes iratgyűjteményé fejlődtek. Több ezer súlyos gyomor- és bélbeteg, valamint vese- és májbajban, gyomorsavtúltengésben, ideges gyomorzavarban, álmatlanságban, stb. szenvedő beteg köszönheti teljes gyógyulását a ma már világhírű Gastro D. amerikai gyógyszernek. Rövid kúra után tökéletesen kigyógyítja a legmakacsabb gyomor-fájdalmaiból.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 150 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában București, Calca Victoriei 124.

A zsidók sorsa egy jelentés tükrében

Mint minden esztendőben, úgy ez évben is kiadta az Anglo Jewish Association jelentését, amely részletesen foglalkozik a világ zsidóságának helyzetével.

A német zsidók jelenlegi helyzetét semmivel sem tartja jobbnak, mint a korábbi időkben volt. Az a nagyszabású zsidóellenes propaganda, amelyreoly erős apparátust állítottak fel a nemzeti szociálisták, éreztetik hatásukat nem csupán Németországban, hanem a szomszédos országokban is. Ennek eredménye azután, hogy a zsidóság világ-helyezete folyton rosszabbodik.

A lengyel kormány semmit sem tesz annak érdekében, hogy a zsidó élet és vagyonbiztonságot folyton ne veszélyeztessék. Az osztrák zsidók helyzete is rosszabbodott. A németországi zsidóellenes propaganda mindinkább zavartalanabb lesz Ausztriában. A román zsidóság helyzete a különböző antiszemita alakulatok miatt, szintén nehéz.

Danzigban még nem lehet tudni, hogy hova fejlődnek az események. Az utolsó szó a Népszövetséget illeti, nem lehet tudni, hogy a szabadállam alkotmánya meddig marad — látszólag — sérletlen.

Végül a jelentés megemlékszik a Mandukóban lakó zsidók helyzetéről, akiket az ottlakó fehérorosz csoportok molesztálnak, s akiknek érdekében a Joint Foreign Comitee több ízben interveniált a japán nagykövetnél.

x Orth. kóser bodega Bucureștiben. Str. Carol 7. A főposta mellett. Állandóan kapható mindenféle husnemű, tejcsokoládé, utraváló. Házhoz szállítunk kóser sajtot, túrót, vaját, felvágottakat, főzelékeket, tojást és gyümölcsöt. Az utazóközönség minden igényét kielégítjük. Mindennap friss tejes tészták. Telefon. „Bodega Postei”. (A baia-marei rabbi hechsere.) **Gelbstein.**

Comunitatea Evreo Ortodoxă, Satu-Mare.
HIRDETMEY
A satu-marei orth. izr. hitközség előljárósága bérbe óhajtja adni hitközségének egyedüli szarvasvágóhidjánál gyakorlandó tolltépítési és tréflizés elleni biztosítási jogot egy, esetleg több évre.
Pályázatok, melyekhez egy megfelelő biztosítéki összeg is mellékiendő lesz, f. évi augusztus hó 15-ig a fenti hitközség irodájába benyújtandó. Közelebbi felvilágosítás ugyanott beszerezhető.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben
KATZ orth. kóser **restaurant**
București, str. Carol 32. I. emelet

Hétről-hétre

Telaviv. — Iszrael Schieff, a Migdal kolóniának újabb kilenc duman földet adományozott, ami lehetővé teszi újabb tíz családnak letelepedését. A település költségeit 50 éven át kell visszafizetni. — A mezőgazdasági departament jelentése szerint, az elmúlt évben újabb 20.000 duman földet ültettek be narancssal, amivel összesen a narancs-ültetvények mennyisége 298.000 dunamra emelkedett (körülbelül 50.000 katasztrális hold!) — Kirjat Chaim a Haifa melletti település amelyet 1935-ban alapítottak, 1500 család otthonát jelenti 5000 lélekszámmal. Már van megfelelő iskolahálózat is, tizenhat osztállyal, ahol több mint ezer gyermek tanul. Fogyasztási szövetségének száma hat, van népháza. A múlt év büdzséje 12.000 font volt. Állami hozzájárulás nélkül 1800 méter utat építettek és huszezer fát ültettek. Sokszáz-ezer fontot investáltak Kirjat Chaim-ba, csak utakra több mint 50.000 fontot. Sok ház van építés alatt. — A Zsidó Nemzeti Alap-nak 3500 duman földje van itt, ahova még 5700 családot lehet telepíteni. — A „Diffaa” arab lap szerint, az akkói fogházból, újabb 14 arabot bocsájtottak szabadon, akik résztvettek a tüntetéseken. — A „Davar” szerint az arabok nyíltan üznek fegyverkereskedést. A vásárlások nyíltan kávéházakban történnek. Leginkább revolvereket árúsítanak 2-8 font értékben. Az „Al Liwa” írja, hogy az állam vásárol fegyvereket azoktól, akik eladják. (Tehát nem koboza él, hanem veszi. Ez is jellemző az angol gazdálkodásra Palesztinában.) — Tel Avivban a sajtó kimutatása szerint 16.000 gyermek jár a különböző iskolákba. Az elmúlt tanév végén 13.000 tanuló volt, de a most következő tanévben újabb 5000 iskolásgyermek fog járni az iskolákba. A Jaffában levő 2600 zsidó gyermek iskoláztatása sok nehézségekbe ütközik. — A tel-avivi iskolahálózatnak legnagyobb hiánya, az iskolatermekben való szűkölködés, amelyet fokozatosan igyekeznek megoldani. — Ugyancsak a tel-avivi jelentések szerint, az angol kormányzat azt tervezi, hogy a város évi büdzséjét 100.000 fonttal redukálja, ami által a város életbevágó érdekei fognak szenvedni. Rokeach polgármester kijelentése szerint, mindent elkövetnek majd, hogy ezt megakadályozzák. — A kormányzat terveket készített a Tel Avivnak és Jaffának csatornázási hálózatának kiépítésére, amelynek költségei 500.000 fontot tesznek majd ki.

Budapest. — Igen sok magyar ügyvéd felszólítást kapott a Bécsben székelő „Verband deutscher Rechtsanwalter Oesterreich”-től, amelyben arra kéri őket, hogy vegyenek részt, egy nemzetközi árja-ügyvéd-szövetség létesítésében. — Szell magyar belügyminiszter kijelentette a felsőház egyik legutóbbi ülésén, hogy szó sem lehet zsidó megbevérdorlásról, amelyről rémképeket írnak a magyar jobboldali lapok, különben is, szigorítják a határellenőrzést. Együttal bejelentette, hogy Magyarország területén összesen 158 németországi zsidó él. Ebben a számban a családtagok is benne foglaltatnak.

Genf. — Az itteni egyetem a minden évben kiosztásra kerülő Humbert-díjat, három részben kiosztotta a legjobb filozófusok között. Ezek között szerepel Max Mandellau, ismert duisburgi tudós, egy nemrégiben megjelent morálfilozófiai tanulmányával kapcsolatosan.

Equator. — A Hicem-képviselő kimutatása szerint ez év első negyedében 272 zsidó vándorolt ki Equator-ba, ezek közül 237 Európából jött. Az equatori kormány, minden bevándorlótól 50 dollár helyett -ezentul 250 dollár kauciót követel.

Brüsszel. — A napokban Gottschalk elnökletével ülésezett a belga segélybizottság, amely összekötőszerv a népszövetségi kommisszariatust és a zsidóság között. 28 zsidó és nem-zsidó szervezet vett részt az ülésen.

Birmingham. — A Zsidó Nemzeti Alap a tél folyamán kiállítás szervez a városban, amelynek elnöke Neville Chamberlain miniszterelnököt kérték fel, aki már hosszú évek óta parlament képviselője, a nagy angol ipari városnak.

Buenos Aires. — Argentína köztársasági elnöke meglátogatta nemrégiben Enre Rios kerületét, amely alkalommal a zsidó mezőgazdasági kolóniákat is megtekintette, amelyek Ica Santa Isabel és Palmar körül vannak. Az elnök meghívta az ICA vezetőjét S. Kaplan-t, hogy kísérelje el különvontatni és ismertesse előtte az Ica céljait. Amikor az elnök a fővárosba érkezett táviratilag megköszönte a kolóniáknak, azt a meleg fogadtatást, amelyben részesítették.

Bártfa Fürdő

Bardejov-Kupele Csehszlovákia

A legolcsóbb gyógy- és nyaralóhely
Vasas vizek, mórforrások, modern inhalatórium, vizgyógyintézet, melegvizű strandfürdő, sportok, szórakozások stb.

Olcsó nyaraló és gyógypauzálások

Teljes napi pensio már 25 ck. kapható.

Szigorú orv. kóser!

Bierman vendéglő

Kitűnő konyha, kivánatra diétás ellátás. 66% vasut kedvezmény. Prospektust küld a fürdőigazgatóságtól

Megalakult Budapesten a „Héber egyetem barátainak köre”. Budapest. Az utóbbi hetekben megjelent Budapesten a jeruzsálemi héber egyetem két kiküldöttje, akik azzal a céllal keresték fel a magyar fővárost, hogy a tudományos körökkel felvegyék az érintkezés fonálát és propagandát folytassanak a jeruzsálemi egyetem érdekében. Dr. Török Lajos egyetemi tanár a megtartott ülésen, azt a kijelentést tette, hogy a világháborúnak egyik igazi pozitívuma a palesztinai zsidó építési munka és az egyetem, a zsidó világ tudósainak pozitív alkotása. Dr. Szegő Béla, Keren Hajjesod igazgató házában összegyűltek mindazok, akik Pro-Palesztina beállítottá guak, s ahol Donath Gyula egyetemi tanár üdvözölte a megjelenteket. Dr. Patai József ajánlatára megalakult a „Héber egyetem barátainak köre”. Prof. Sukenik, aki a jeruzsálemi archeologiai gyűjteményének vezetője, megtekintette a budapesti régiségtani muzeumot. Előadást is tartott a zsidó tudós, amelyen a kultuszminiszterium megbízottja is megjelent. A samariai ásatásokról beszélt, ahol a régi királyi vár napvilágra került, érdekes dokumentumait ismertette. Rámutatott arra, hogy milyen jelentőségűek ezek az ásatások az ó és újtestamentum-kutatók számára, de az egész emberiség kulturtörténete szempontjából is.

Gólyák Jeruzsálemben. Varsó. A varsói mezőgazdasági főiskola tanárának Dr. Wodzinsky-nek kérésére, a héber egyetem zoológiai osztálya hajlandóan mutatkozott, együttműködni a varsói egyetemmel, a vándormadarak utjának tanulmányozására vonatkozólag. A varsói tanár repülőgéppel gólyákat küld Palesztinába, jellel ellátottan, s ezeket az ottani egyetem szakosztálya tanulmányozni fogja, hogy merre repülnek. A két egyetem közötti együttműködés lehetőségeit a varsói „Héber egyetem barátainak köre” segíti elő.

Comunitatea Evr. Ort. Oradea.

722-1937.

I.

Pályázat tanítói állásokra.

Az oradeai ort. zsidó hitközség elnöksége az elemi iskolájában nyugdíjazás folytán megüresedett egy férfi és egy női tanítói állásra pályázatot hirdet. Ez állások elnyeréséért folyamodni óhajtok szabályszerű képesítésüket, román nyelvtudásukat és az eddigi gyakorlatukat igazoló hiteles okmányokkal és fényképekkel fölszerelt kérvényüket az iskola igazgatóságához augusztus hó 10-ig nyújtják be.

II.

Pályázat tanári állásokra.

Az oradeai ort. zsidó hitközség leány-gimnáziumában elhalálozás folytán egy matematika-természettudományi rendes tanszék megüresedett. Ez állást elnyerni óhajtó, szabályszerű képesítéssel rendelkező tanárnok hiteles okmányokkal és fényképekkel fölszerelt kérvényüket az iskola igazgatóságához augusztus hó 10-ig nyújtják be. Helyettes tanárnok is pályázhatnak. Ugyancsak betöltésre vár a torna- és kézimunka-tanszék is.

Az Elnökség.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

HUMOR

EDEN

Az egyik jeruzsálemi kórházba behozza a leányát egy asszony. A feboélelnél be kell d...
a neveiket.

— Eden — mondja be a nevet az anya.

— Ugy, mint az angol külügyminiszter? — di a tisztviselő.

— Dehoggy — mondja indignálódva az asszony — amaz afejjel írja a nevet, mi pedig a ma ajinnal...

KÖNYVARUSNAL

Jeruzsálemben az uccasarkon könyvárusoknak. A járókelő órákhozát ingyen nezegethet kitélt könyveket, olcsó pénzért vásárolhat is, megcsorul, még el is adhat. Öreg arab jelenik ilyen könyvárusnál. Ujságpapirba csomagolt talmas köteg könyvet kínál eladásra. Az arucsomagolja a könyveket, néhány — telefonkár volt a csomagban. Ezért nem adhat semmit — lenti ki az arabnak. De ez méltatlankodva állt: „Micsoda, nem akarod megvenni ezeket a könyveket? Ilyen vastag könyvek és mindkét daluk tele van betűvel. Hát akkor tulajdonképpen miért álldogálsz itt naphosszat...”

UTCAI VEREKEDÉS

Két fiú verekszik az uccán. Megjelenik arab rendőr. Egyideig érdeklődéssel nézegeti a két fiút, de aztán ráeszmél, hogy hivatása szülői tulajdonképpen rendet kellene teremtenie. Felítja őket, hagyják abba ezt a magatartást. A nem sokat hederitenek a jótanácsra. Végül a rendőr érzi, hogy erélyre van szükség. Odafúj a verekedők közé és rájuk riad: „Ha azo nem hagyjátok abba, rögtön idehívok egy rendőrt!”

POSTAHIVATAL

A jeruzsálemi postahivatalban a postások osztályán a tisztviselők a közönség előtt helyen dolgoznak, de azért lehet velük beszélni. A zsidó szekrénytulajdonos és arab tisztviselő kölegutóbb, angol nyelven, a következő párbeszéd folyt le:

A zsidó (héberül bekiált): Rahamim ur! Arab tisztviselő (a fal mögül): Rahamim most nem lehet beszélni.

A zsidó: Miért nem? Most van szolgálatban? A tisztviselő: Yes, but he is now praying. know: mincha. (Igen, azonban most imádkozik. tudja: délutáni imádság.)

MINDENKINEK ADÓSA...

Verbóban Rabbi Koppel Reich későbbi pesti főrabbi, szép jesivát tartott. Jövedelmétulnyomó részét, talmudistáinak támogatására adta és ha a sovány hitfizetés már elfogy kölcsonvett a cedoko-perselyből és azt osztotta a népnek között. „Tudjátok, miért veszek köl a perselyből és nem a hibeimtől? — magyar egyszerű tréfásan. — Mert ugy megsértődne hibeim, miért veszek azoktól és nem ezektől? azonban, a cedoko-persely az egész községé és egyformán adósa vagyok mindenkinek...”

A HALALOS AGYAN IS SZELLEMEK BÖRNE

Börne, a kiváló író még halalos ágyán is szemes volt. Halála napjának reggelén orosa meggyezte: „On mintha ma nehezebben köhögne.” re Börne így felelt: „Csodáiom, pedig egész életem gyakorlatlan magamat.”

HOGYAN FALJA FEL A HÉT SOVÁNY ESZTÉDŐ. A HÉT KÖVÉR?

Fáraó álmaról folyik a társalgás és valaki megjegyzi, hogy nem érti, miképpen falhatta fel a sovány tehén a hét kövér tehent. „Ezt én sem tettem — választott egy kereskedő —, míg csak nem nőültem. Volt ekkor nekem hét vastag petár- és főkönyvem. Feleségemnek csak egy kis könyv könyvecskéje volt a háztartási számadások. Az év végén mégis kiderült, hogy a feleségem könyve felemészte mindent, ami az én nagy könyveimben volt.”

AKIT A NŐK MEG HALALOS AGYAN IS TENYERÜKÖN HORDTAK...

Heinét, a költőt élete utolsó napjaiban feltehetően egy barátja, aki éppen akkor lépett a sírba, mikor két ápolónő másik ágyba vitte a beteget. „Hogy vagy Heinrich?” kérdezte a barátja mire Heine így felelt: „Elég jól. Amint látod, a nő még mindig tenyerükön hordanak.”

HEINE FELESÉGE

Betegágyán megkérdezték Heinét, hogy felesége, aki francia nő volt, tud-e németül. „Csak szót — mondotta Heine. — Az egyik: nebbel, másik: jofe (szép). Az első énám vonatkozik, másik öreá...”